

PRITARTA
Šilutės lopšelio-darželio
„Žibutė“ tarybos
2025 m. gegužės 9 d.
protokolu Nr. 2

PRITARTA
Šilutės rajono savivaldybės
mero 2025 m. birželio 6 d.
potvarkiu Nr. M1-329

PATVIRTINTA
Šilutės lopšelio-darželio
„Žibutė“ direktoriaus
2025 m. rugpjūčio 27 d.
įsakymu Nr. V1-33

**ŠILUTĖS LOPŠELIO-DARŽELIO „ŽIBUTĖ“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „VAIKYSTĖS PIEVA“**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

Informacija apie įstaigą

Švietimo teikėjo pavadinimas – **Šilutės lopšelis-darželis „Žibutė“**

Teisinė forma – Šilutės rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga

Grupė – neformaliojo švietimo mokykla

Pagrindinė veiklos rūšis: ikimokyklinis ugdymas, kodas 801010

Kita veiklos rūšis: ikimokyklinis specialusis ugdymas, kodas 801020

Adresas – Cintjoniškių g. 3, LT-99128 Šilutė

Telefonas +370 441 62 254

Elektroninis paštas rastine@silutezibute.lt

Interneto svetainė <http://www.silutezibute.lt>

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si). Šilutės lopšelyje-darželyje „Žibutė“ (toliau – Darželis) vadovaujamosi Ikimokyklinio ugdymo programos gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142, pateiktu požiūriu į vaiką ir vaikystę, vaiko raidą, poreikius, ugdymo(si) būdus, juo grindžiamas visas Ikimokyklinio ugdymo programos (toliau – Programa) turinys.

Darželyje vyrauja į vaiką orientuotas ugdymas, kuris nulemia ugdymo inovacijų įgyvendinimo kryptį. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais. Kiekvieno vaiko potencialas turi būti atrastas kuo ankstesniame amžiuje tolimesniam, sėkmingam tobulėjimui. Darželyje mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtinėms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtybes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleisti vaikų individualumui. Vaikų ugdymuisi sudaromos galimybės jausti, liesti, tyrinėti, atrasti, pažinti, norėti daugiau, siekti, žavėtis, gerbti, mokėti nurimti. Mokytojas paremia vaikų iniciatyvas, parinkdamas jiems aktualų turinį ir veiklas. Vaikams aktyviai veikiant integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymasis. Kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku.

Programa parengta remiantis **konstruktyvizmo** vaiko raidos teorija. Ši teorija yra mokymosi teorija, kuri teigia, kad mokiniai aktyviai konstruoja savo žinias ir supratimą per patirtį ir sąveiką su aplinka. Ši teorija pabrėžia, kad mokymasis yra aktyvus procesas, o ne pasyvus informacijos priėmimas. Remiamės pagrindiniais konstruktyvizmo teorijos principais: *aktyviu mokymusi; ankstesnėmis žiniomis; socialine sąveika; kontekstualumu; refleksija.*

Holistinė ugdymo kryptis pabrėžia visapusišką vaiko vystymąsi, apimančią fizinį, emocinį, socialinį ir intelektualinį aspektus. Štai keletas svarbiausių principų: *visapusiškumas; individualizacija; integracija; bendradarbiavimas; savirefleksija.*

Valdorfo pedagogika pabrėžia visapusišką asmens vystymąsi, įskaitant dvasinį, emocinį ir fizinį aspektus. Taip formuojame holistinę požiūrį į ugdymą, siekdami integruoti įvairius vaiko vystymosi aspektus. Holistinė ugdymo kryptis ir sveikata yra glaudžiai susijusios, nes siekia visapusiškos vaiko gerovės:

- Emocinė sveikata skatina emocinį intelektą, savirefleksiją ir empatiją, padeda vaikams geriau suprasti ir valdyti savo emocijas.
- Fizinė sveikata integruoja fizinį aktyvumą ir sveikos gyvensenos principus į ugdymo procesą, kuriame vaikai skatinami rūpintis savo kūnu ir sveikata.
- Socialinė sveikata skatina bendradarbiavimą ir bendruomeniškumą, kurie yra svarbūs holistinio ugdymo principai, padedantys kurti stiprius socialinius ryšius, palaikyti sveiką socialinę aplinką.
- Intelektinė sveikata ugdo kritinį mąstymą, kūrybiškumą ir stiprina mokymosi motyvaciją.

Ugdymą(si) grindžiančios vertybės. Mokyklos vertybės atliepia esmines universalios dizaino mokymuisi (toliau UDM) prieigos nuostatas, todėl vaikų ugdymasis grindžiamas tokiomis požiūrio į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

Vaiko orumas	kiekvieno vaiko autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas
Vaiko gerovė	vaikų gerovės pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su kultūrine, socialine bei fizine aplinka.
Lygiavertis dalyvavimas	lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese pašalinant ugdymosi kliūtis
Saviraiškos laisvė	kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas
Lygiateisiškumas ir teisingumas	vienodų teisių augti ir ugdytis pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi; minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų
Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei	atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinis ir kultūrinius skirtumus
Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas	pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis
Kultūrinis tapatumas	pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą

Vaikų poreikiai. Kuriamos sąlygos vaikų kūrybiškumui, saviraiškai, vaikiškam pasaulio suvokimui ir elgesiui plėtotis. Užtikrinami pagrindiniai, kiekvienam vaikui aktualūs poreikiai:

- žaidimo poreikis: turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė;
- saugumo poreikis: jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;
- draugysčių poreikis: jausti bendrumą, lygiavertiškumą, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų;
- komunikavimo poreikis: dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis;
- pažinimo džiaugsmo poreikis: smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti;
- kūrybinės saviraiškos poreikis: tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai. Darželio bendruomenė stengiasi atsižvelgti į tėvų poreikius ir lūkesčius vaiko atžvilgiu. Pagalbos ir paramos šeimai sistemos tobulinimas ir vaiko gerovės užtikrinimas yra svarbus valstybės prioritetas ir strateginis tikslas.

Įstaigoje veikia 10,5 valandų darbo trukmės grupės. Grupės komplektuojamos pagal vaikų amžių, tačiau tėvams pageidaujant, galima rinktis Valdorfo pedagogikos elementus taikančią grupę. Teikiamos logopedo, socialinio, specialiojo pedagogų, psichologo, judesio korekcijos specialisto paslaugos, konsultacijos tėvams ir pedagogams aktualiais ugdymo organizavimo klausimais.

Mokytojai ir specialistai glaudžiai bendradarbiauja tarpusavyje: integruoja veiklas, rengia sveikatinimo projektus, pritaikytas ugdymo programas specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams, inicijuoja, organizuoja ir dalyvauja Šilutės rajono savivaldybės ikimokyklinių įstaigų veiklose, respublikiniuose ir tarptautiniuose renginiuose (akcijose, parodose, konkursuose, šventėse, projektuose).

Regiono ypatumai ir įstaigos savitumas. Darželis yra Mažosios Lietuvos sostinėje. Vaikai turi galimybę pėsčiomis nueiti į F. Bajoraičio viešąją biblioteką, H. Šojaus dvarą-muziejų, kultūros ir pramogų centrą, Šilutės mažųjų laivų uostą, Šilutės miesto stadioną, pasivaikščioti netoli esančiame parke, upės Šyšos pakrante. Sukurtos įvairios edukacinės erdvės darželio aplinkoje. Darželis įsteigtas 1975 m. rugpjūčio 29 d., o veiklos pradžia – 1975 m. spalio 28 d. 1993 m. darželyje pradėjo veikti grupė, taikanti Valdorfo pedagogikos elementus. Lopšelis-darželis „Žibutė“ – savita įstaiga. Darželyje komplektuojamos ikimokyklinio ugdymo grupės nuo 1 iki 5(6) metų vaikams, kuriose sudarytos visos sąlygos visapusiškam vaikų ugdymui. Yra 1 – mišri grupė, taikanti **Valdorfo** pedagogikos elementus, S. Kneipo metodo sveikatinimo elementus. Įstaiga dirba **sveikatos stiprinimo kryptimi**. Nuo 1997 metų priklauso Respublikinei ikimokyklinių įstaigų darbuotojų asociacijai „Sveikatos želmenėliai“, nuo 2001 metų priimta į Lietuvos sveikatą stiprinančių mokyklų tinklą.

Prioritetai: *vaikų sveikatinimas; ugdymo kokybės gerinimas; atvirumas naujoms idėjoms; ugdymo aplinkos modernizavimas.*

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

- **Humaniškumo principas:** pagarba vaiko asmenybei; teisės jam gyventi ir elgtis pagal prigimtį ir asmeninę patirtį garantavimas. Pagarbą vaikui grindžiame kiekvieno vaiko asmenybės pažinimu ir pripažinimu, darbo metodai skatina pasitikėjimu ir pagarba grindžiamą ugdymo procesą.

- **Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas:** ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį.

- **Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas:** ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos.

- **Žaismės principas:** žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.

- **Sociokultūrinio kryptingumo principas:** ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.

- **Integralumo principas:** siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.

- **Įtraukties principas:** sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.

- **Kontekstualumo principas:** vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

- **Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas:** aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.

- **Reflektyvaus ugdymo(si) principas:** mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Mokytojai apsversto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

- **Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas:** vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

- **Šeimos ir mokyklos partnerystės principas:** mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę; tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų;

- **Lankstumo principas:** lankstus ugdymo proceso planavimas ir koregavimas pagal aplinkybes; pedagogai taiko situacinį ugdymą, pasinaudodami ugdymo procese susikuriančiomis situacijomis, emociškai palaikydami vaiko veiklą, kartu su ugdytiniais pertvarko grupės aplinką, pritaiko naujoms veikloms; ugdymas vyksta netradicinėse erdvėse.

III SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO(SI) TIKSLAS IR PASIEKIMŲ SRITYS

Tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

- Užtikrinti kokybišką, pagal kiekvieno vaiko poreikius bei unikalumą organizuotą ugdymą(si), grindžiamą vaikų ir suaugusiųjų abipuse pagarba.
- Sukurti aplinką, pritaikytą visuminiam ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymui(si) bei emocinės ir fizinės sveikatos gerinimui.
- Atsižvelgiant į kiekvieno vaiko asmeninę patirtį, individualius poreikius ir galimybes, sistemingai vertinti jo pasiekimus ir gebėjimus.
- Siekiant ugdymo(si) įstaigoje ir šeimoje vientisumo, kurti lygiaverte dialogine partneryste grįstus vaiko tėvų (globėjų) ir mokyklos santykius, tėvų informavimo ir pagalbos šeimai sistemą.

Mokykla numato lanksčias ugdymo(si) sąlygas, kurios skatina tikslu nusakytų vaikų galių auginimą ir padeda vaikams tapti: *pasitikintiems; besirūpinantiems savimi ir kitais; jautriems kultūrinei ir socialinei įvairovei; komunikabiliems; lanksčiai mąstantiems; kūrybingiems; sėkmingai besimokantiems.*

Pasiekimų sritys. Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią vaiko galių ūgtį. Programoje vaikų ugdymo(si) rezultatus nusako šios pasiekimų sritys: *kasdienio gyvenimo įgūdžiai; fizinis aktyvumas; emocijų suvokimas ir raiška; savireguliacija ir savikontrolė; savivoka ir savigarba; santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais; aplinkos pažinimas; matematinis mąstymas; skaitmeninis sumanumas; kalbų supratimas; kalbinė raiška; estetinis suvokimas; meninė raiška; kūrybiškumas; tyrinėjimas; problemų sprendimas; gebėjimas žaisti; mokėjimas mokytis.*

Kiekviena kokybiškai įgyvendinama vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymosi sritis („Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“) plėtoja visų 18 pasiekimų sričių pasiekimus. Užtikrinamas darnus visų pasiekimų plėtojimas.

Darželio pasirinktą kryptį ir savitumą iliustruoja modelis, kuris apibrėžia ugdymo proceso dalis, ugdymo sritis, pasiekimų sritis, vaiko galias, siekiant visapusiškai plėtoti vaiko asmenybę. Pagrindinis dėmesys skiriamas **į pasitikintį, besirūpinantį savimi ir kitais vaiką**, įtraukiant ir kitų vaiko galių plėtojamą ugdymo procese.

Ugdymo(-si) organizavimo modelis – ikimokyklinio ugdymo organizavimo modelis apima kelis pagrindinius aspektus, kad užtikrintų vaikų vystymąsi ir mokymąsi (žr. 1 pav.). Toks modelis padeda užtikrinti, kad ikimokyklinis ugdymas būtų kokybiškas, prasmingas ir atitinkantis vaikų poreikius. Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(si), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla.

Visuminis ugdymas(is) yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymosi kryptis, kuri lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos potencinių galių harmoningą plėtojamąsi.

Universalus dizainas mokymui(si) – tai mokslo įrodymais pagrįsta ugdymo prieiga, pripažįstanti individualius mokinių skirtumus ir suteikianti visiems vienodas galimybes pasiekti sėkmę per lanksčių ugdymo tikslų, ugdymo metodų, priemonių, mokinių pasiekimų vertinimo būdų taikymą.

Vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla yra pagrindinės, viena kitą papildančios ugdomosios veiklos.

Vaikų žaidimas yra paties vaiko kuriama ir valdoma veikla, kuomet sutelkiamos visos jau įgytos ir plėtojamos galios. Žaisdami vaikai ugdo(si) socialinius, emocinius, pažintinius, kalbos, skaičiavimo mąstymo ir savireguliacijos įgūdžius. Patirtinės veiklos yra vaiko ugdymasis darant, veikiant:

pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus.

IKIMOKYKLINIO UGDYMO KONCEPTUALUS MODELIS

1 pav. Ikimokyklinio ugdymo konceptualus modelis.

IV SKYRIUS

UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR ORGANIZAVIMAS

Programos turinyje numatyta: ugdymo(si) pasiekimų sričių vertybinės nuostatos, esminiai gebėjimai, vaiko pasiekimų ūgtis išskirta Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų apraše (2024), gebėjimai, žinios, kuriuos vaikas turėtų įgyti iki penkerių (šešerių) metų, ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, kontekstai. Ugdymo turinyje išskiriami iki 3 metų ir 4–5(6) metų amžiaus tarpsniai.

Ugdymo(si) procese vadovaujamosi nuostata, kad kiekvienas vaikas pažangos link juda savo tempu. Sudarant ugdymosi turinį siūlomi ne visi galimi ugdymosi būdai, bet tikslingiausi, paliekant erdvės mokytojui ir vaikui ugdymo(si) situaciją planuoti ir modeliuoti, atsižvelgiant į jo amžių, gebėjimus, poreikius, interesus.

Vaikų ugdymasis vyksta lopšelio-darželio vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už darželio ribų (parkai, muziejai, gamtos ir kultūriniai objektai ir kt.). Įstaigos aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai. Organizuojant ugdymą, svarbu net tik materialinė, bet ir emocinė aplinka: vaikų ir suaugusiųjų bendravimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu. Emocinei aplinkai svarbiausia visų bendruomenės narių bendradarbiavimas, susitarimai, vaikų balsas, kuriant grupės taisykles, aplinkas.

„Mūsų sveikata ir gerovė“

Vertybinės nuostatos: *domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam; noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus; nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį; nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas; noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.*

Esminiai gebėjimai

- Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.
- Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.
- Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų,

bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.

- Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.

- Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.

Pasiiekimų sričių plėtojimas	Vaiko pasiekimų ūgtis, gebėjimai, žinios		Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai)
	Iki 3 metų	4–5(6) metai	
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai			
Sveika mityba	*Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais.	*Išvardija, ko reikia valgyti daugiau, o ko mažiau, kad augtų sveikas, esant galimybei pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams. *Valgo savarankiškai, tvarkingai. *Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairų, sveikatai naudingą maistą, iš kur ir kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. *Savarankiškai serviruoja stalą, valgo tvarkingai, dažniausiai tinkamai naudojami stalo įrankiais, susitvarko pavalgęs.	Ugdomoji aplinka praturtinta plakatais, literatūra, žaidimais, padedančiais vaikams ugdytis sveikos gyvensenos nuostatas. Mokytojo padedami, vaikai gilina žinias apie sveiką mitybą: klausosi literatūrinių kūrinėlių, žiūri filmukus, diskutuoja, studijuoja sveiko maisto piramidę, stato vaidinimus. Vaikai mokosi elgesio prie stalo taisyklių: mokosi valgyti tvarkingai. Vaikai mokosi pasigaminti salotas, vaisių asorti, spausti sultis. Turi galimybę su mokytoja apsilankyti darželio virtuvėje. Užsiaugina kai kurių daržovių ir prieskonių grupėje ir darželio kieme. Vaikai drauge su mokytoju eina į parduotuvę, išrenka ir perka reikalingus maisto produktus užkandžiams pagaminti. Kepa avižinius, ruginius paplotėlius. Žaisdami „kavinę“,

			„restoraną“, kuria mėgstamų ir netikėtų patiekalų receptus, sudaro meniu, imituoja maisto gaminimo procesus.
Dienos ritmas	*Padedamas suaugusiųjų pratinasi prie grupės ritmo.	*Pratinasi laikytis dienvartės. *Supranta, kad tyla reikalinga poilsiui, triukšmas – kenksminga.	Padedami suaugusiųjų vaikai laiko veiklos ir poilsio ritmo. Tėvų padedamas ar savarankiškai kiekvienas vaikas pavaizduoja savo dienvartę (laiką skirtą miegoti, valgyti, įvairiai veiklai), grupėje dienvartės lyginamos, ieškoma panašumų, skirtumų, daromos išvados dėl palankiausio sveikatai paros ritmo. Mokytojo padedami vaikai visi drauge susidaro sau tinkamiausią paros, veiklos ir poilsio grupėje planą ir stengiasi jo laikytis. Padedami mokytojo, susikuria ritualus prieš einant miegoti, pavyzdžiui, pavartyti knygutę, pasiklausyti lopšinės. Iš mokytojo siūlomų, išsirenka melodiją, kuri skambės dienos poilsio metu.
Kūno švara ir aplinkos tvarka	*Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą.	*Taisyklingai plaunasi rankas. *Žino, kaip prižiūrėti dantis po valgio. Žino, kad nesilaikant higienos galima susirgti. Žino netvarkingo elgesio pasekmes. *Sutvarko žaislus, su kuriais žaidė. *Įvardija, kad negalima šiukšlinti nei namuose, nei lauke, moka rūšiuoti atliekas.	Vaikai varto knygeles, žiūri mokomuosius filmukus, plakatus, su visuomenės sveikatos specialiste, pratinasi laikytis asmens higienos, mokosi plauti rankas, valyti dantis, skalauti burną, susišukuoti. Rūpinasi drabužių švara, žaidimų vietos ir grupės tvarka. Drauge su mokytoja apžiūri, vaikų aprangos pavyzdžius, vaikai pamąsto apie savo aprangą, diskutuoja, kas tvarkinga – netvarkinga, patinka – nepatinka, kuria patogios ir estetiškos vaikų aprangos modelius (piešiant,

			rengiant lėles, patiems persirenginėjant).
Saugaus elgesio įgūdžiai	<p>*Kartu su suaugusiais ieško grupėje pavojingų vietų, žaidžia judriuosius žaidimus, mokymiesi saugaus elgesio taisyklių.</p> <p>*Pradedama laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 2 psl.</i>)</p>	<p>*Paaiškina, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį.</p> <p>*Stebint suaugusiajam, saugiai naudojami veiklai skirtais aštriais daiktais (žirkklėmis, pieštukais, mentelėmis).</p> <p>*Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme, išvykose.</p> <p>*Paaiškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles, įvardija aplinkoje esančias nesaugias vietas. *Paaiškina, kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimėi.</p> <p>*Žino pagalbos telefono numerį. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 3 psl.</i>)</p>	<p>Mokytojas modeliuoja įvairias situacijas, skaito istorijas, pasakoja, kartu žiūrinėja paveikslėlius, korteles, vaikai tuo metu mokosi suprasti, su kuriais žmonėmis ir kodėl bendrauti yra visada saugu, į kuriuos žmones visada galima kreiptis pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimėi, patekus į bėdą, kaip reikia elgtis, jei visai nepažįstamas žmogus kalbina, kviečia pasivaikščioti ar pasivažinėti, siūlo saldumynų. Vaikai aiškinasi, kokie prisilietimai prie jų kūno yra tinkami (artimų suaugusiųjų ar draugo apkabinimas) ir kokie netinkami, mokosi grupėje saugoti asmeninę erdvę.</p> <p>Grupėje ir lauke žaisdami eismo gatvėje žaidimus, mokosi laikytis eismo ženklų ir taisyklių. Aiškinasi, kokie pavojai slypi virtuvėje, vonioje Kasdienių veiklų metu mokosi saugiai elgtis žaisdami kieme, lauke, laikytis susitartų saugaus elgesio taisyklių. Vaikai su mokytoju ir draugais kalbasi apie saugų elgesį, aiškinasi, kaip elgtis, į ką kreiptis pagalbos nutikus nelaimėi. Mokosi atsakingai elgtis aplinkoje, kurioje yra gyvūnų, kaip elgtis miške, prie vandens telkinio. Su mokytoju vaikai vyksta į edukacinę išvyką policiją, gaisrinę, Saugaus vaiko mokyklą.</p>
Fizinis aktyvumas	*Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes).	*Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga	Atsižvelgdamas į vaiko amžių, fizinę sveikatą,

	<p>*Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija.</p> <p>*Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros.</p> <p>*Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją.</p> <p>*Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas.</p> <p>*Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės dideles sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka.</p> <p><i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 3 psl.)</i></p>	<p>pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu.</p> <p>*Šoka į toli, į aukštį.</p> <p>*Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje.</p> <p>*Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai.</p> <p>*Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo.</p> <p>*Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai.</p> <p>*Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius.</p> <p><i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 4 psl.)</i></p>	<p>bei gebėjimus, mokytojas sudaro sąlygas vaikui pažinti savo kūną ir jo galimybes, palaiko ir žadina vaiko judėjimo poreikį, skatina fizinį aktyvumą, organizuodamas judriuosius ir sportinius žaidimus, mokydamas fizinių pratimą, sudarydamas sąlygas vaikams varžytis sportinėse estafetėse. Siūlo vaikams veiklas kuriose jie galėtų atlikti ritminius judesius pečiais, galva, muštų kamuolį, mestų į viršų, ėjimą keistų bėgimu</p> <p>Mokytojas kuria judėjimui palankias sąlygas ir nuolat papildo aplinką priemonėmis, skatinančiomis fizinį aktyvumą.</p> <p>Sudaromos sąlygos kuo daugiau žaisti ir judėti lauke. Mokytojai organizuoja mankštas, jogos valandėles, sporto šventes, projektus, orientacines varžybas, žygius į parkus, mišką. Ugdomojoje aplinkoje yra priemonių smulkiosios motorikos lavinimui: mozaikų, karoliukų, smulkių kaladėlių, lego.</p> <p>Mokytojas pasiūlo įvairių individualių užduočių lavinti rankos miklumą, smulkiuosius pirštų judesius, akies ir rankos judesių koordinaciją. Vaikai žaidžia su smėliu, kinetiniu smėliu, kita smulkia gamtine medžiaga ant šviesos stalų. Mokytojas organizuoja žaidimus kuriuose vaikai skatinami sudėti, kišti įvairius daiktus į dėžutes, minkyti tešlą, kirpti įvairias formas, vėliau jas</p>
--	---	---	--

			<p>klijuoti.</p> <p>Ugdytojai rūpinasi vaikų taisyklinga laikysena, stebi vaikus, pasiūlo pratimų ydingai laikysenai taisyti.</p> <p>Vaikai dūksta, lenktyniauja, žaidžia judrius žaidimus grupėje ir gamtoje, atsikratydami emocinės įtampos ir protinės veiklos sukkelto nuovargio.</p>
<p>Savireguliacija ir savikontrolė</p>	<p>*Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį.</p> <p>*Pradedą laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų (<i>Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 5 psl.</i>).</p>	<p>*Pats taiko įvairius nusiramino, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems.</p> <p>*Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį.</p> <p>*Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus (<i>Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 6 psl.</i>).</p>	<p>Vaikai mokosi palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.). Vaikai žaidžia savireguliaciją plėtojančius žaidimus (sustingti, nekalbėti, nesusijuokti, perkėlinėti dėmesį), savarankiškai išbando naujas veiklas, kartu su kitais ištraukia į ištvėrmės, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikosi kartu su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos. Atlieka meditacinius, jogos pratimus. Mokytojo padedami, vaikai išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės būdus, ugdosi veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus. Mokytojas paskatina vaiką laikytis susitarimų, taisyklių, tam tikros tvarkos; motyvuoja vaiką pabaigti atlikti tai, ką jis pradėjo, padeda jam; skatina vis ilgiau klausytis skaitomos pasakos, dėlioti vis daugiau kantrybės reikalaujančias dėliones ir pan., žaidžiant – laikytis žaidimo taisyklių.</p>
<p>Problemų sprendimas</p>	<p>*Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno</p>	<p>*Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą,</p>	<p>Mokytojas nuolat užduoda vaikams</p>

	<p>kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė.</p> <p>*Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį.</p> <p>*Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taisto, tobulina sprendimą.</p> <p><i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 26 psl.)</i></p>	<p>kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti.</p> <p>*Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariasi su kitais, siūlo ir priima pagalbą.</p> <p>*Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.</p> <p><i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 26 psl.)</i></p>	<p>atvirusius probleminius klausimus, vaikai nuolat skatinami domėtis smalsauti, diskutuoti. Vaikai skatinami ieškoti problemos sprendimo būdų, kreipiantis pagalbos, papasakojant apie neraminančią situaciją. Kuriamos probleminės žaidybinės situacijos, kurių metu vaikai ieško įvairių problemos sprendimo būdų, inscenizuojant tam tikrą įvykį, panaudojant naratyvinį žaidimą. Vaikai prisimena ir aptaria grožinės literatūros kūrinius, matytus spektaklius, savo patirtį perteikia kūrybiniuose darbeliuose. Taikomi spontaniško ugdymo metodai, lanksčiai naudojamos netikėtai susiklosčiusios situacijos, vaikas, nuolat emociškai palaikomas ir skatinamas.</p>
Mokėjimas mokytis	<p>*Trumpam išitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą.</p> <p>*Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą.</p> <p>*Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta.</p> <p>*Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.</p> <p><i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 28 psl.)</i></p>	<p>*Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti.</p> <p>*Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tikslingai atsirenka.</p> <p>*Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą.</p> <p>*Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti.</p>	<p>Mokytojas: leidžia vaikams žaisti ir mokytis individualiu tempu, skatina, džiaugiasi tuo ko jie išmoko. Parenka tinkamus žaislus ir žaidimus skatinančius vaikus žaisti, kurie keltų iššūkius ir galėtų būti įvairiai panaudojami. Kuria prasmingas ir kiek įmanoma tikroviškas žaidimo ir darbo situacijas. Kartu su vaikais džiaugiasi tais dalykais, kurių jis jau išmoko. Grupėje yra pakankamai įvairių vaikams prieinamų mokslo informacijos šaltinių: enciklopedijos, žemėlapiai, internetas. Mokytojas nuolat užduoda klausimus, vaikai ieško atsakymų, į</p>

		(Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 28 psl.</i>)	patiems kylančius ir mokytojo keliamus klausimus. Mokytojas inicijuoja pokalbius su vaikais apie tai ko jie norėtų išmokti, kaip jie patys gali sau padėti.
--	--	---	---

„Aš ir bendruomenė“

Vertybinės nuostatos: *pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus; domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais; nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais.*

Esminiai gebėjimai

- Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja. supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.

- Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.

- Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais.

Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.

Pasiekimų sričių plėtojimas	Vaiko pasiekimų ūgtis, gebėjimai, žinios		Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai)
	Iki 3 metų	4-5(6) metai	
Savivoka ir savigarba	*Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. *Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. *Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais	*Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus (iškvėpiamas oras, širdies plakimas ir kt.). *Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. *Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose.	Mokytojas skatina vaikus tyrinėti išorinį kūno vaizdą: stebėti save veidrodyje, savo atvaizdą matyti kituose paviršiuose. Vaikai žaidžia šešėlių žaidimus, kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas. Vaikai tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydami enciklopedijas vaikams, žiūrėdami informacinius filmukus. Mokytojas taiko vaikams skirtas papildytosios

	<p>suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis.</p> <p>*Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.</p> <p><i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 7 psl.)</i></p>	<p>Prideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų.</p> <p>*Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolių, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.</p> <p><i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 7 psl.)</i></p>	<p>realybės technologijas, atliekami eksperimentai. Vaikai dalyvauja pažintinėse išvykose, virtualiuose savo gatvės, rajono, miesto ar šalies tyrinėjimuose. Padedami mokytojo, pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams tyrinėja šalies žemėlapi, iš įvairių medžiagų konstruoja savo regiono ar šalies mėgstamiausių vietų modelius. Mokytojas pasiūlo užduočių, darbų, kad vaikai išsiaiškintų savo galimybes, o juos įvykdę sulauktų ir kitų pozityvaus vertinimo. Mokytojas sudaro sąlygas ugdytis individualiems gebėjimams, talentams, muzikiniams, aktoriniams, komunikavimo ir kt. Mokytojas džiaugiasi vaiko pasiekimais, kartu su vaiku aptaria jo pažangą. Mokytojas diskutuoja su vaikais apie jų teises ir atvejus, kai jos pažeidžiamos, skatina gerbti kitų teises.</p>
Emocijų suvokimas ir raiška	<p>*Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus.</p> <p>*Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs).</p> <p><i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 4 psl.)</i></p>	<p>*Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis.</p> <p>*Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti.</p> <p>*Pradedą kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas.</p> <p><i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 5 psl.)</i></p>	<p>Mokytojas skatina vaikus išsipasakoti, kalbėti, apibūdinti savo būseną, jausmus, pasiūlydamas kryptingą suaugusiojo paramą (akių kontaktas). Ugdytojai siūlo vaikams aktyvaus judėjimo ir atsipalaidavimo žaidimus, pratimus, meno terapiją, padedančius suvaldyti pyktį, įniršį, kitų neigiamų emocijų raišką. Žaidžiami vaidmenų ir naratyviniai žaidimai, vaikai tyrinėja ir žymi, kaip jaučiasi, klausydamiesi skaitomų istorijų, žiūrėdami filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.</p>
Santykiai su suaugusiais ir	<p>*Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi</p>	<p>*Stengiasi atlikti mažus įsipareigojimus grupei, dėl</p>	<p>Kartu su mokytoju vaikai kuria savo grupės identitetą:</p>

<p>bendraamžiais</p>	<p>nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. *Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradedą suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojasi bendrai. <i>((Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 8 psl.)</i></p>	<p>kurių susitariama. *Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. *Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. *Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. *Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas 9 psl.)</i></p>	<p>taisykles, dainą, šūkį, herbą. Su vaikais aptariama priimtų susitarimų, taisyklių prasmė bei naudingumas, vaikai mokosi jų laikytis. Vaikai drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiasi aktyviais grupės dalyviais. Sukuriama daiktinė aplinka, parūpinama priemonių vaikų siužetiniams vaidmenų žaidimams. Su vaikais aptariami šeimos narių ryšiai, pareigos, kurias vaikai atkartoja žaisdami, kurdami vaidybines sceneles. Vaikai rengia savo šeimos pristatymus, pasakoja apie pomėgius, rodo nuotraukas ir kt. Žaidžiami socialumą ugdančios žaidimai, švenčiami gimtadieniai, rengiamos diskotekos, ruošiami siurprizai, malonios dovanėlės draugams. Vaikai ugdo bendravimo įgūdžius veikdami daugiakultūrinėje aplinkoje, toleranciją kitokios išvaizdos ir gebėjimų žmonėms. Vaikai patys pasiūlo suaugusiems įdomią bendrą veiklą, kurią išplėtoja namuose, įtraukiami tėveliai, pasitelkiant žaidybines situacijas, taikant įvairius skatinimo metodus. Padedant mokytojui, vaikai mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti.</p>
-----------------------------	--	--	---

„Tyrinėju ir pažįstu aplinką“

Vertybinės nuostatos: *nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja; domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja; nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais; nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.*

Esminiai gebėjimai

- Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.

- Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.

- Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.

- Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.

Pasiiekimų sričių plėtojimas	Vaiko pasiekimų ūgtis, gebėjimai, žinios		Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai)
	Iki 3 metų	4-5(6) metai	
Aplinkos pažinimas (daiktinės ir gamtinės)	<p>*Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai</p> <p>*Įsitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai).</p> <p>*Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus.</p> <p>Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštė, perkūnija).</p> <p>*Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.</p> <p><i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 10 psl.)</i></p>	<p>*Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukuriamų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai.</p> <p>*Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyvena, kaip dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti.</p> <p>*Įžvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradeda suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Įžvelgia, kaip keičiasi kai</p>	<p>*Vyksta artimiausios aplinkos stebėjimas, rengiamos išvykos į gamtą. Mokytojas parūpina gamtinės medžiagos pažinimui ir darbinei, meninei veiklai. Vaikai grupėje ir kieme pakeltose lysvėse mokosi augalininkystės pradmenų Mokytojo padedami, vaikai seka paros, metų ciklą. Aiškinasi, kaip gyvena augalai ir gyvūnai – dieną ir naktį, skirtingais metų laikais, kokie pasikeitimai vyksta jų gyvenime. Pasirinkę keletą mokyklos kiemo augalų, jie stebi ir fiksuoja (piešia, fotografuoja, matuoja), medžių metų ciklą (pavasari sužaliuoja, žydi ir sėklas išbarsto kasmet, žiemą išgyvena numetę lapus, nesimaitindami). Vaikai įgyja žinių apie gyvūnus, jų gyvenimo būdą, vartydami enciklopedijas, lankydami zoologijos sode, muziejuje, edukacijose įstaigoje, rengdami pristatymus apie savo augintinius. Vaikai dalyvauja ekologiniuose projektuose, akcijose. Darželyje lauke ir viduje yra šiukšlių rūšiavimo konteineriai. Mokytojas palaiko vaikų socialinių</p>

		<p>kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais.</p> <p>*Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti.</p> <p>Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. Pradedą jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreiškdamas jį veikloje ir kūryboje. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 10-11 psl.</i>)</p>	<p>vaidmenų žaidimą, kai reikia veikia kaip vaikų žaidimo partneris. Vaikams sudaromos sąlygos ieškoti informacijos literatūriuose bei istoriniuose šaltiniuose. Rengiamos šeimos narių bendravimą skatinančias šventes, išvykos, įtraukiami šeimos nariai į kasdieninę grupės veiklą. Vaikai supažindinami su kultūros vertybėmis, šalies papročiais, istorija. Ugdytiniai aplanko miesto gamtos ir kultūros objektus, žymias istorines vietas. Mokytojas inicijuoja vaikų supažindinimą su artimiausia aplinka: su vaikų grupe eina į virtuvę, sandėlį, kiemsargio patalpas, keliauja į kitą darželio padalinį. Vaikai supažindinami su profesijomis, kviečiantis įvairių profesijų atstovus į grupę, rengiant išvykas į tėvų darbovietes.</p>
Tyrinėjimas	<p>*Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta.</p> <p>*Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus.</p> <p>*Pamėgdžiodamas suaugusiųjų ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklą; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatai rodo kitiems. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 24 psl.</i>)</p>	<p>*Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyveno seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi.</p> <p>*Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui.</p> <p>*Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.</p>	<p>Mokytojas parūpina vaikų smalsumą, vaizduotę, žadinančių veiklumą skatinančių daiktų, mechanizmų, priemonių, medžiagų tyrinėjimams, kūrybiniams darbams. Mokytojas tikslingai parenka daiktus, sukuria žaidybines situacijas, kur vaikai atranda fizikinius reiškinius. Mokytojas skatina vaikus tyrinėti vandenį ir jo būvius. Ugdymas vyksta ir gamtinėje aplinkoje, vaikai susipažįsta su spalvų spektru. Grupėje yra įvairių medžiagų (mediena, popierius, stiklas, plastikas). Tyrinėja jų savybes. Mokytojas vartoja tiksliai sąvokas ir pamažu plečia vaikų sąvokų žodyną.</p>

		<i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 25 psl.)</i>	
Matematinis mąstymas	<p>*Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram.</p> <p>*Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartinamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį). Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan.</p> <p>*Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę.</p> <p>*Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį.</p> <p>*Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio).</p> <p><i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 11 psl.)</i></p>	<p>*Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafiniais jų vaizdais sprendamas problemas. Kalbėdamas apie ateities įvykius, pradeda vartoti žodžius: būtina, tikrai įvyks; gali būti, įmanoma, kad įvyks; taip negali būti, niekada neįvyks.</p> <p>*Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliame jų skirtumui apibūdinti (šiek tiek didesnis, truputį ilgesnis, beveik vienodi, panašaus aukščio ir pan.). Apibūdindamas aplinkos objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus (skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys). Žinomas figūras pavadina taisyklingai, nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. Atrenka figūrai sukompnuoti reikalingas detales ir jas tinkamai sudėlioja.</p> <p>*Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Išgirdęs ar pamatęs judėjimo su krypties pakeitimu planą, jį iš atminties įvykdo, atkuria, geba pasakyti ir bando pavaizduoti, kaip reiktų sugrįžti (judėti atbuline tvarka).</p>	<p>Grupės aplinka nuolat praturtinama įvairiais prietaisais (matavimo, svėrimo), didaktiniais žaidimais įvairių daiktų bei reiškinių savybių išskyrimui, tapatinimui, sąvokų įtvirtinimui, raidžių, skaitmenų, geometrinių figūrų pažinimui. Skaičių, raidžių, formų, spalvų pažinimui, vaikai naudoja pačių pagamintas stalo lėles, auklėtojų pagamintas teatro lėles. Vaikai ieško grupės aplinkoje, gamtoje daiktų bei reiškinių panašumų ir skirtumų, juos skaičiuoja, matuoja, rūšiuoja, lygina, apibūdina. Padedant mokytojui vaikai atlieka eksperimentus, matuoja, sveria, lygina daiktus. Vaikai atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti. Žaidžiami įvairūs kūrybiniai žaidimai sąvokų įtvirtinimui. Mokytojas pateikia užduotėlių eksperimentavimui su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais.. Eksperimentuoja su figūromis (jas jungdami, skaidydami, dėliodami, vartydami, apšviesdami). Vaikai mokosi judrių žaidimų, estafečių, koordinacijai, erdvės pojūčiui lavinti. Žaidžia įvairius stalo žaidimus, lavinančius orientacijos erdvėje ir laike pojūtį. Mokytoja rengia vaikams lavinamąsias užduotis, sekų modeliavimo gebėjimus vaikai ugdomi formaliose ir neformaliose veiklose piešdami, dėliodami įvairius objektus, ritmiškai dainuodami ar judėdami,</p>

		Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 12 psl.</i>)	nagrinėdami raštus ar kurdami ornamentus
Skaitmeninis sumanumas	<p>*Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas.</p> <p>*Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas.</p> <p>*Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas 13 psl.</i>)</p>	<p>*Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis.</p> <p>*Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones (fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą). Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu.</p> <p>*Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką.</p> <p>*Supranta pagrindines skaitmeninio turinio (pvz., nuotraukų, piešinių, vaizdo įrašų) saugaus dalinimosi taisykles. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas 13-14 psl.</i>)</p>	<p>Mokytojas parūpina išmanių, amžių atitinkančių, žaislų, daiktų be ekranų: robotukų, rašiklių ir kt. Vaikai su mokytojo pagalba, iki 0,5 valandos per dieną ribojant laiką, naudojami, ugdomąsi papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu (vaizdo įrašais, žaidimais, garsinėmis knygelėmis, ugdomosiomis programėlėmis ir kt.). Kartu su mokytoju išbando nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybes. Vaikai mokosi fotografuoti, piešti, veikia su interaktyviais kubais, įrašo savo balsą, dainuojamą dainą. Mokytojas padeda vaikams įgyti virtualaus bendravimo įgūdžius elektroninėse mokymuisi tinkamose aplinkose, tikslingai bendraujant tarpusavyje, su kitų darželių vaikais. Vaikai mokosi ir aptaria su mokytoju skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisykles nagrinėja. Įvairias situacijas ir pavyzdžius.</p>

„Aš kalbų pasaulyje“

Vertybinės nuostatos: domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą; nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.

Esminiai gebėjimai

- Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis

perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.

- Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.

Pasiiekimų sričių plėtojimas	Vaiko pasiekimų ūgtis, gebėjimai, žinios		Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai)
	Iki 3 metų	4-5(6) metai	
<p>Kalbų supratimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klausymas • Žodinės kalbos suvokimas • Nežodinės kalbos suvokimas • Rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas 	<p>*Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksnių ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. *Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais.. *Stengiasi išklausti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 15 psl.</i>)</p>	<p>*Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. *Atpažįsta, kokie integruoti raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. *Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. *Domisi įvairiais rašytiniais tekstais, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau. ((Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 15-16 psl.</i>)</p>	<p>Mokytojas sukuria klausymosi aplinką įvairioje (ryto rate, dviese su mokytoju, bendraudami su kitais vaikais). Vaikai kartu su mokytoja žaidžia kalbos garsų žaidimus, klausosi eilėraščių, dainų, pasakojimų, pasakų gimtąja ir kitomis kalbomis, plėtoja kalbos supratimą, Vaikai klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų (televizijos, radijo, kompaktinėse plokštelėse, internete) įvairaus stiliaus ir turinio tekstų, taip pat savo ir kitų vaikų kalbos įrašų. Įtraukiančiose vidaus ir lauko veiklose, kelių vaikų grupelių ir didesnių grupių veiklose, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos. Vaikai kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami. Mokytojas parenka kitų kalbų (ne gimtosios) garso įrašus, tarmes, svečių iš kitų šalių kalbą, matydami bendravimą ar patys bendraudami gestų kalba, vaikai susipažįsta su kalbų pasaulio įvairove, supranta kalbą kaip simbolių, žyminčių daiktus, reiškinius, veiksmus ir kt., prasmę. Kartu su mokytoju vaikai varto bežodės paveikslėlių knygelės ir knygas su atskirais žodžiais bei tekstais. kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebi</p>

			<p>rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją. kopijuoja ženklus ar nesudėtingus paveikslėlius pagal pavyzdį ar iš atminties. Tyrinėja rašytinę ir vizualinę informaciją, spaudinių iliustracijas, nuotraukas, lauko erdvėse pastebimus ženklus, užrašus, skelbimus. Vaikai imituoja skaitymą, domisi abėcėlės raidėmis, pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide.</p>
<p>Kalbinė raiška:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>kalbėjimas</i> • <i>bendravimas ir komunikacija</i> • <i>rašytinė raiška</i> 	<p>*2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus; vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes; taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas.</p> <p>*Domisi laidomis, animaciniais filmais, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartuoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus; išskiria didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas.</p> <p>*Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešia, palikdamas ženklus. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 16 psl.</i>)</p>	<p>*Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.); klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas; tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį; bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju.</p> <p>*Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje; keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus; perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų.</p> <p>*Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 17 psl.</i>)</p>	<p>Vaikai bendraudami su mokytoja ir kitais vaikais, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, mokosi išklaudyti, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge ar poliloge, Vaikus kalbėti skatina jų įsitraukimas į pokalbius įvairiose situacijose (kasdienė rutina, įvykiai, veiklos) ir aplinkose (grupėje ir lauke). Mokytojas skatina vaikus atpasakoti pasakojimų, vaidinimų tekstus ir siužetus, įgarsintus filmukus ar pasakas, perkurti, suvaidinanti, iliustruoti, deklamuoti. Skatina vaikus aktyviai kalbėti, kurti naujus žodžius pagal įsisavintas žodžių darybos taisykles. Mokytojas parūpina įvairių spaudinių, kalendorių, knygų, žurnalų, plakatų, lankstinukų ir t. t. Rengia išvykas į biblioteką, knygyną. Vaikai skatinami domėtis knygomis, formuojami garsinės analizės ir sintezės įgūdžiai. Grupės aplinkoje naudoja įvairius rašto simbolius. Vaikai naudojami kompiuterinėmis programomis, padedančioms pažinti rašto simbolius, žodžio sandarą. Grupės aplinkoje yra smulkiąją motoriką, dėmesį, regimąjį ir erdvinį suvokimą lavinančių</p>

		<p>žaidimų, raidynų, priemonių dailei ir rankdarbiams. Mokytojas rengia vaikams individualias užduotis, lavinančias akies-rankos koordinaciją. Vaikai mokosi įvairių pirštukų žaidimų. Vaikai bando imituoti rašymą, braukydami, keverzodami, palikdami ženklus smėlyje, popieriuje, vandenyje. Mokytojas skatina vaikus nupiešti, parašyti savo vardą, kitus trumpus žodžius, skatina vaikus kurti knygeles, laiškus, sveikinimus draugams.</p>
--	--	--

„Kuriu ir išreiškiu“

Vertybinės nuostatos: *domisi, gėrissi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka; domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą; nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą; nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.*

Esminiai gebėjimai.

- Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.
- Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.
- Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.
- Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.

Pasiiekimų sričių plėtojimas	Vaiko pasiekimų ūgtis, gebėjimai, žinios		Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai)
	Iki 3 metų	4-5(6) metai	

<p>Estetinis suvokimas</p>	<p>*Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. *Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). *Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą. (<i>Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 18 psl.</i>)</p>	<p>*Įgyvendindamas nauja kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti Taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. *Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. *Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokių, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už mokyklos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir priimtina. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą . (<i>Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 18 psl.</i>)</p>	<p>Mokytojas atkreipia dėmesį, pažadina domėjimąsi viskuo, kas jį supa – gamta, žmonių kūriniai, palaiko vaiko kūrybos iniciatyvas. Grupėje vaikai randa meno albumų, gali apžiūrėti virtualias parodas interaktyvioje lentoje. Vaikams sudaromos sąlygos girdėti, lytėti, regėti ir kitaip patirti meninę kūrybą. Vaikai dalyvauja išvykose į gamtą bei įvairius miesto, rajono kultūrinius objektus, dalinasi patirtais įspūdžiais, išgyvenimais. Vaikai rengia pristatymus apie su šeima aplankytus meno objektus. Vaikai supažindinami su tautos kultūra, organizuojant kalendorines šventes, rengiant išvykas į muziejus, Tautinės kultūros centrą, pasikviečiant tautodailininkus.</p>
<p>Meninė raiška</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>dailė</i> 	<p>*Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. *Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Pradeda rinktis jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas. (<i>Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 19 psl.</i>)</p>	<p>*Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (grotažas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. *Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. *Komentuoja ir kitaip reiškia</p>	<p>Grupės aplinkoje yra vaikų amžių ir poreikius atitinkančių priemonių bei medžiagų įvairiems vaizduojamosios kūrybos darbams. Grupės aplinka praturtinta meno, tautodailės kūrinių, meno albumais, reprodukcijomis, kūrinių iš gamtinių medžiagų. Sudaromos sąlygos vaikams piešti netradicinėje aplinkoje ir netradicinėmis priemonėmis (smėlyje, ant akmenukų, ant medžio skritinėlių, šviesos stalo, lauke ant</p>

		<p>nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus vartodamas žinomas dailės sąvokas. Gali išvardyti keletą technikų (piešta, fotografuota, tapyta). Samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį. Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys. (<i>Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 19 psl.</i>)</p>	<p>molbertų, išvykose), kurti kompozicijas iš gamtinės medžiagos, antrinių žaliavų, daržovių, kurti mandalas. Sudaromos galimybės vaikams žaisti, teplioti dažais, pašėlioti, dėti spaudus ir kt., komponuoti dvimates ir trimates figūras veikiant su įvairiomis medžiagomis: lipdyti, konstruoti erdvinius objektus iš skirtingų medžiagų. Skatinamas vaikų bendradarbiavimas, derinant savo sumanymus su kitų, kuriant grupinius dailės darbelius. Sudaromos sąlygos vaikams dalyvauti įvairiose dailės akcijose bei parodose organizuojamose Šilutės mieste bei respublikoje. Mokytojos inicijuoja vaikų darbų parodas miesto bibliotekoje, seniūnijoje. Mokytojas paskatina, vaikai stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais.</p>
<p>Meninė raiška</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>šokis</i> 	<p>*Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves. *Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus, bandydamas nustatyta kryptimi koordinuoti judėti su kitais. Vienu metu judina kelias kūno dalis. Improvizuoja judesiais atliepdamas muzikos nuotaiką ir savybes, kuria, kurį laiką prisimena ir</p>	<p>*Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius. *Šoka sudėtingesnius autorinius ir liaudies šokius bei ratelius (tiltelius, grandinėles). Improvizuodamas ir kurdamas kompozicijas perteikia temą, siužetą ar pasirinktą nuotaiką, įtraukdamas šokio judesiui būdingas ypatybes. Padedamas mokytojo grafiškai fiksuoja</p>	<p>Mokytojų komanda plėtoja laisvojo muzikinio judesio idėją įvairių ugdomųjų veiklų metu. Padedami mokytojų, vaikai tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, susipažįsta su judėjimo įvairove, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais Mokytojai sugalvoja užduočių vaikų judrumui, lankstumui, koordinacijai, erdvės</p>

	<p>kartoja įvairias dviejų trijų judesių kombinacijas.</p> <p>*Natūraliai ir džiaugsmingai šoka ir individualiai, ir drauge su kitais.</p> <p>(Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 21 psl.</i>)</p>	<p>savo sukurto šokio eigą.</p> <p>*Apibūdina savo atlikto, sukurto ar stebėto šokio tempą, nuotaiką, charakteringus judesius, temą. Aiškina, kodėl kitų sukurti šokiai patiko ir kuo jie įdomūs; nusako, kur ir kada mato šoki savo aplinkoje, mokykloje ir už jos ribų.</p> <p>(Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 22 psl.</i>)</p>	<p>suvokimui lavinti. Mokytojas moko vaikus tautinių šokių elementų, žaidžia kalendorinius žaidimus, ratelius. Šokdami šokius susipažįsta su įvairiomis kultūromis, atranda skirtingus mokymosi būdus (šokti vienam, šokti poroje, šokti ratelyje ir kt.), mokosi scenos kultūros.</p> <p>Ugdomajame procese šokis natūraliai įsilieja į muzikavimą, kūno kultūrą ir vaidybą-šokiai įpinami į spektaklius, rodomi rytmečių, vakaronių metu, judesio elementais praturtintas dainavimas. Kartu su mokytoja vaikai kuria šokius, judesiai kūrybiškai praturtinami priemonėmis: kamuoliais, skarelėmis, gimnastikos lankais, juostomis ir pan.</p>
<p>Meninė raiška</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>muzika</i> 	<p>*Apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus, aplinkos daiktus, jais išgauna garsus.</p> <p>Eksperimentuoja balsu: kuria ir rečituoja savitus žodžius; paskatintas kūnu išgauna garsus, išbando naujus judesius, tinkančius dainuojant ar klausant muzikos.</p> <p>*Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Imituoja ritmo ir melodinius darinius, vis tiksliau išlaiko ritminį pulsą. Spontaniškai dainuoja „arioso“ dainas, kuriose platesnis diapazonas, juntamas metras ir reguliariai pasikartojantys ritmo dariniai, panaudojamos</p>	<p>*Tyrinėdamas ir išbandydamas garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais, lygina, apibūdina, grupuoja garsus. Išbando grojimą smulkesnės motorikos įgūdžių reikalaujančiais muzikos instrumentais.</p> <p>*Dainuoja (vienas, poroje ar grupėje) sudėtingesnio ritmo, melodijos, platesnio diapazono vienbalses dainas, jas gana tiksliai intonuoja, įsiklausydamas į savo ir draugų dainavimą. Kuria ritminius ir melodinius darinius, improvizuoja ir komponuoja jungdamas kelis atskirus muzikos elementus (melodiją, ritmą, harmoniją, tembrą, tempą ir dinamiką). Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines</p>	<p>Mokytojas lavina vaikų diktiją ir artikuliaciją, taiko įvairius kvėpavimo pratimus, naudoja lietuvių liaudies folkloro elementus. Muzikinėje veikloje naudojami įvairūs muzikiniai žaislai, mokytojos kurti instrumentai. Vaikai skatinami groti įvairius pratimus pagal temas: pvz. „griaustinis“, „lietutis“. Vaikai kuria muzikinius dialogus, eksperimentuoja įvairiais ritminiais muzikos instrumentais, išbando ir kuria garsus, išbando balso tembrus, kūno perkusiją, kasdienius objektus. Vaikai klausosi muzikos</p>

	<p>frazės iš išmoktų dainų. Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. Juda (su priemonėmis ir be jų) klausydamas ir kurdamas. Išlaiko dėmesį klausydamasis muzikos kūrinio, atpažįsta kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinius.</p> <p>*Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus. Noriai muzikuoja individualiai ir grupėje.</p> <p><i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 20 psl.)</i></p>	<p>programas. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus.</p> <p>*Vartoja vis daugiau muzikos sąvokų, sugeba atlikti ir supaprastintu būdu pavaizduoti ketvirtines, aštuntines ir pusines natas bei pauzes. Išklausęs muzikos kūrinį trumpai nusako, kodėl kūrinys patiko ir kuo jis įdomus, aptaria, kur ir kada girdi muziką savo aplinkoje, nusako muzikinio kūrinio paskirtį ir kontekstą. Dalinasi išpūdziais, užduoda klausimus apie matytus koncertus, aptaria atlikėjų ir klausytojų vaidmenis gyvai atliekant muziką.</p> <p><i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 21 psl.)</i></p>	<p>mokytojui taikant įvairius aktyvaus dalyvavimo metodus: piešdami, judėdami su priemonėmis ir be jų, pritardami instrumentais ar kūno perkusija. Vaikai klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniems muzikiniams pasirinkimams, formuojamas estetikos pojūtis. Vaikai klausosi muzikos įrašų ir gyvos muzikos tiek mokykloje, tiek už jos ribų, susipažįsta su muzikos klausymo ir dalyvavimo socialinėmis elgesio normomis.</p> <p>Vaikai konstruoja muzikos instrumentus iš įvairiausių aplinkoje esančių daiktų, antrinių žaliavų ir jais improvizuoja. Sudaromos sąlygos vaikams lankytis muzikiniuose renginiuose, kviečiami gyvos muzikos atlikėjai. Muzikiniam vaikų ugdymui naudojama garso technika: garso ir vaizdo grotuvai, kolonėlės, mikrofonai. Salėje gausu muzikos įrašų, muzikos instrumentų (tradicinių ir rankų darbo). Vaikai mokosi dainelių, gabūs vaikai ugdomi papildomai, sudaromos sąlygos šiems vaikams dalyvauti miesto, renginiuose, respublikiniuose konkursuose.</p>
--	---	---	--

<p>Meninė raiška</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Teatras</i> 	<p>*Išbando balso, kūno ir mimikos raiškas ir priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams pasirenka pritarimo sulaukusias raiškas.</p> <p>*Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu atlikdamas pasirinktą vaidmenį pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones.</p> <p><i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 22 psl.)</i></p>	<p>*Tyrinėja simbolinio personažo esmines savybes, emocijas ir jausmus, juos perteikia charakteringais kūno judesiais, veido išraiškomis, balso intonacijomis.</p> <p>*Kuria lėlių, šokio, dramos, operos „spektaklius“ kartu su kitais vaikais, drąsiai improvizuoja „bendraudamas“ su jų kuriamais veikėjais; drauge su mokytojais ir vaikais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose ir juose prisiima skirtingus vaidmenis.</p> <p>*Dalinasi savo teatine patirtimi su kitais, apibūdina įsimintinus spektaklio epizodus, teatro formomis perteikiamas idėjas susieja su konkrečiomis gyvenimiškomis situacijomis ir išgyvenimais.</p> <p><i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 23 psl.)</i></p>	<p>Grupės aplinkoje yra dekoracijų, kostiumų, teatro ir pirštukinių lėlių, kitų priemonių vaidybinei veiklai. Mokytojas pasiūlo įdomių idėjų vaikų vaidmenų žaidimų plėtojimui, kartu su vaikais kuria vaidybines situacijas, patraukia, padrašina, įtraukia drovius vaikus. Vaikai, mokytojo padedami, kuria vaidinimus pagal literatūrinio kūrinėlio siužetą ir savo išgalvotą pasaką. Vaikai įtraukiami į pasirėngimą vaidinimui – renkasi vaidmenis, gamina afišą, bilietus, kuria muzikinius-garsinius instrumentus. Mokytojas palaiko ir paskatina kūrybišką vaiko raišką pastebėdamas, įsitraukdamas ir pats ją modeliudamas. Skatinama vaizdinga vaikų kalba (taisyklinga artikuliacija, intonacijų spalvingumas, balso tembro kaitaliojimas). Drauge su suaugusiais vaikai dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose (tradicinėse šventėse, pasakų vaidinimuose su lėlėmis ir pan.), stebi ir dalyvauja teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, operos ir kt.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Gebėjimas žaisti</i> 	<p>*Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmis.</p>	<p>*Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius</p>	<p>Grupėje yra daug įvairių dėlionių, mozaikų, kaladėlių, lėlių, mašinyčių, lego,</p>

	<p>*Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui.</p> <p>*Kartodamas veiksmus žaidžia vieną išiminius įvyki, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą.</p> <p>*Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinių ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių. (<i>Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 27 psl.</i>)</p>	<p>žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis.</p> <p>*Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje), išradimais jas pritaikydamas žaidimui. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus.</p> <p>*Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu.</p> <p>*Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose. (<i>Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 27 psl.</i>)</p>	<p>interaktyvių žaidimų. Žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais (lėlėmis, mašinytėmis, gyvūneliais, indeliais ir kt.), vaikai išmoksta pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. Per žaidimus vaikai drauge konstruoja vaikų kultūrą. Pradėdami nuo paprastų dėlionių, mozaikų, judrių gaudynių, slėpynių ir įvairių stalo žaidimų, palaipsniui pereina prie sudėtingesnių žaidimų formų. Mokytojas paskatina vaikus žaismingai reikšti savo emocines patirtis ir išpūdžius kuriant ir įvaldant įvairias žaidimo formas ir būdus. Vaikas su suaugusiais žaislingai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo jausmą. Dalyvaudamas tokiuose abipusiuose žaidiniuose, vaikas pažįsta savo kūno ribas ir galimybes, veido, balso išraiškumą ir išmoksta inicijuoti bei palaikyti žaismingas socialines sąveikas, susikurdamas artimumo ir saugumo jausmą. Mokytojas paskatina vaikus žaisti siužetinius vaidmenų žaidimus. Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienės socialines situacijas. Vaikams žaidžiant nuolat, jų gebėjimai tobulėja, jie ima žaisti didesnėse grupelėse, išmoksta tikslingai kurti žaidimo erdves ir konstruoti sudėtingesnius</p>
--	--	--	--

			<p>žaidimo siužetus, pasitelkdami vaizduotę ir įtraukdami fantastinių elementų. Vaikai prieš žaisdami aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus. Mokytojas paskatina, gerai žaidžiančius vaikus jungtis į kolektyvinius režisūrinius žaidimus. Vaikai kuria ilgalaikius žaidimo pasaulius mėgstamų knygų, pasakų ir kino filmų pagrindu, lengvai įtraukia kitus grupės vaikus, mielai kviečia ir suaugusiuosius. Kartu su mokytoju žaidžia naratyvinius žaidimus.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Kūrybiškumas</i> 	<p>*Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. *Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atrasdamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. *Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 23 psl.)</i></p>	<p>*Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. *Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. *Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 24 psl.)</i></p>	<p>Mokytojas taiko vaizduotės lavinimo pratybas. Siūlo įvairios veiklos ne tik patalpoje, bet ir lauke. Vaikai atlieka simbolinius vaidmenis, naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti savo išgyvenimus kitiems vaikams ir artimiems suaugusiesiems. Skatina dalytis idėjomis, dirbant porose ir (ar) grupelėse, kartu priimti sprendimus. Organizuoja kūrybinius vaidinimus (prašoma suvaidinti kokia nors tema trumpą</p>

		<p>siužetą, padalijus vaikus į dvi grupes(vieni vaidina, kiti spėja, kas ten vaidinama). Mokytojas padeda ugdytis fantaziją, žaidžiant ir kuriant nerealias, bet prasmingas situacijas (įsivaizduokime, kad mes einame džunglėmis..., esame negyvenamoj saloj...).</p> <p>Prašo sugalvoti, kaip būtų galima detaliai išstobulinti savo „objektą“, įsivaizduojant, papasakojant, išreiškiant judesiu, piešiant, kad jis būtų kuo labiau išbaigtas, dar tobulesnis. Pateikia įvairių medžiagų, žaislų priemonių, skatinant vaiką kurti iš jų naujus produktus po vieną ar grupelėse. Savo meninės ir žodinės kūrybos darbelius vaikai eksponuoja parodėlėse. Vaikai patys rengia savo darbėlių pristatymus. Vaikų kūryba yra puošiama grupės ir įstaigos interjeras.</p>
--	--	--

V SKYRIUS

VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĖSTINUMAS

Vaiko ugdymosi pažangos vertinimas – tai nuolatinis informacijos rinkimas bei kaupimas apie ugdomų vaiko galių pasiekimus visose veiklos srityse, duomenų analizavimas ir maksimalių vaiko potencinių galimybių numatymas. Tai šiuolaikinio kokybiško ugdymo esmė, padedanti plačiau išvelgti ugdymo perspektyvas, pasirenkant patraukliausius individualiuosius tikslus, uždavinius, turinį bei technologijas ne tik įprastos raidos vaikams, bet ir specialiųjų ugdymo(si) poreikių bei ypatingų gabumų turintiems vaikams.

Vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimu siekiama:

- pažinti kiekvieną vaiką, atpažinti jo pasiekimus įvairiose ugdymo(si) srityse, stebėti, ko ir kaip vaikas mokosi, ko išmoko;
- padėti vaikui sėkmingai augti, tobulėti, pastebėti konkrečius jo ypatumus ir nustatyti papildomų švietimo pagalbos paslaugų poreikį, kurių negali suteikti tėvai (globėjai);
- teikti informaciją apie vaiko daromą pažangą ir pasiekimus tėvams (globėjams), kitiems specialistams, įstaigos administracijai;
- tikslingai planuoti ugdymą, panaudojant informaciją apie vaiko pasiekimus;
- nustatyti, ar vaikų ugdymo organizavimas yra veiksmingas, priimti pagrįstus sprendimus ugdymui tobulinti.

Vaiko pasiekimai vertinami pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 18 pasiekimų sričių arba pritaikytoje programoje, atsižvelgiant į nustatytus vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius:

<https://www.nsa.smsm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf>

Vertinami vaiko pasiekimai ir jo daroma pažanga, lyginant ankstesnius vaiko pasiekimus su dabartiniais. Ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos vertinimas grindžiamas individualizavimo principu, t. y. kiekvieno vaiko pasiekimai vertinami atskirai, nelyginant su kitais. Vertinama ne tik vaiko įgyta patirtis, jo žinios, vertinami ir jo gebėjimai bei išsiugdytos vertybinės nuostatos (vaiko įgytos kompetencijos).

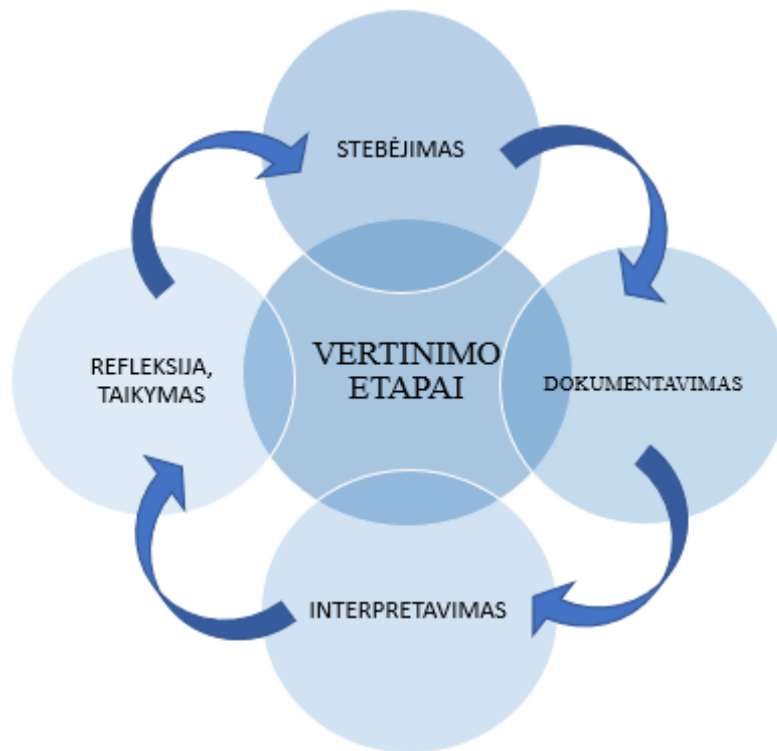
Ugdymo pasiekimų vertinimo metodika

Vaiko nuolatinis ugdymosi pažangos stebėjimas, dokumentavimas ir analizė, siekiant užtikrinti aukštą ugdymo kokybę ir vaiko individualių poreikių tenkinimą, atliekamas laikantis individualizavimo (kiekvieno vaiko pasiekimai vertinami individualiai), nuoseklumo (vertinimas atliekamas nuosekliai, siekiant stebėti ilgalaikę vaiko pažangą ir vystymąsi įvairiose srityse) ir bendradarbiavimo (vertinimo procesas apima mokytojų, vaikų tėvų (globėjų) ir pačių vaikų dalyvavimą) principais.

Ugdymo(si) pasiekimų vertinimas vyksta šiais etapais:

Pradinis vertinimas.

- Atliekamas pradinis vertinimas, kai vaikas pradeda lankyti lopšelių-darželį.
- Stebima vaiko pradinė adaptacija, įgūdžiai, gebėjimai ir poreikiai. Nuolatinis stebėjimas ir dokumentavimas.

2 pav. **Vertinimo etapai.**

Mokytojai nuolat taiko pagrindinius pažangos ir pasiekimų vertinimo metodus (stebėjimą, vaiko veiklą, darbelių analizę, pokalbį su vaiku, vaiko pasakojimą, diskusiją, individualias užduotis ir kt.), fiksuoja svarbius momentus, pažangą ir sunkumus, su kuriais susiduria vaikas. Stebėjimui naudojami įvairūs metodai (nuotraukos, garso ar vaizdo įrašai, keliami į e. dienyne „Mūsų darželis“ ir kaupiami vaiko aplanke).

Analizuojami vaiko kūrybinių darbų, projektų ir kitos veiklos rezultatai. Fiksuojami pasiekimai, pažanga ir ugdymosi poreikiai.

Pasiekimų įvertinimas.

- Atliekamas I ir II pusmečio vertinimas du kartus per metus: spalį ir gegužę.
- Apibendrinami vaiko pasiekimai ir pažanga. Duomenys suvedami e. dienyne.
- Vaikų pasiekimų įvertinimas pateikiamos aprašomuoju būdu – trumpais komentarais, nusakančiais, kokios yra vaiko stiprybės, kas jau pasiekta, ką reikia tobulinti. Vaikui pereinant iš ikimokyklinio ugdymo į priešmokyklinio ugdymo grupę, informacija apie vaiko pasiekimus perduodama priešmokyklinio ugdymo grupės mokytojui.

- Vaiko pasiekimai individualiai aptariami su tėvais (globėjais).
- Jei yra poreikis, į aptarimą įtraukiami Vaiko gerovės komisijos atstovai, kiti specialistai, administracijos atstovai.

Tolesnis planavimas:

Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas yra esminiai vaikų vystymosi etapai, užtikrinantys sklandų perėjimą į formalųjį mokymą. Šių etapų dermė ir tęstinumas darželyje apima:

1. Pedagoginė sinergija: ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos suderintos, kad vaikai galėtų sklandžiai pereiti iš vienos fazės į kitą. Mokytojai bendradarbiauja, dalindamiesi informacija apie vaikų gebėjimus ir poreikius.

2. Kūrybiškumo ir kritinio mąstymo skatinimas: abu ugdymo etapai skatina vaikų kūrybiškumą ir kritinį mąstymą per žaidimus, praktinius užsiėmimus ir tyrinėjimus.

3. Individualus požiūris: atsižvelgiama į kiekvieno vaiko unikalumą, jo pomėgius ir gebėjimus. Sukaupta informacija naudojama tikslingam veiklos planavimui, bendradarbiavimui su tėvais (globėjais), sklandžiam perėjimui ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą.
